

บทที่ 6

สรุป

กล่าวได้ว่า “เจ้าพ่อ” มีความหมาย 2 นัยคือ “เจ้าพ่อ” ที่มีตัวตน กับ “เจ้าพ่อที่ไม่มีตัวตน” สำหรับความหมายของคำว่า “เจ้าพ่อ” ที่ไม่มีตัวตน ชาวบ้านจะยอมรับนับถือให้เป็น “เจ้าพ่อ” ขึ้นมา ก็มักจะเกิดขึ้นโดยการตั้งขึ้นมา เช่น ตั้งศาล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การตั้งเสาหลักเมือง (เล่ากันว่าต้องนำคนเป็นฝังลงไปด้วย) พร้อมกับใส่ชื่อให้ว่าเป็น “เจ้าพ่อ” ที่สำคัญก็คือ ชาวบ้านเชื่อว่า “เจ้าพ่อ” แห่งนั้นจะสามารถให้ความคุ้มครอง ปกป้องช่วยเหลือและด้วยการคลันดาลให้เกิดสิ่งที่ดีตามความต้องการของชาวบ้านชาวเมืองนั้นได้ สิ่งที่ชาวบ้านขอจาก “เจ้าพ่อ” และมันได้เกิดขึ้นจริงก็เป็นเพียงปาฏิหาริย์เท่านั้น ดังนั้นความเป็น “เจ้าพ่อ” ที่ดำรงอยู่ในท้องถิ่นนั้น จะถูกยอมรับนับถือให้เป็น “เจ้าพ่อ” ดี หรือร้ายจากชาวบ้านในท้องถิ่นเองหรือไม่ (ในความหมายของ “เจ้าพ่อ” แบบเก่าและแบบใหม่ของผู้เขียน) ก็ต้องมองให้ออกว่า “เจ้าพ่อ” ตนนั้นกระทำอยู่ในขอบเขตของวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้นเพียงใด วัฒนธรรมท้องถิ่นที่ว่ามานี้คือ วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับความเป็นนักแสดง และอำนาจแบบนักแสดง หรือ “นักแสดงโต” มาก นั้นหมายความว่า เขาจะเป็น “นักแสดงโต” “เสือ” “มหาโจร” ที่เป็น “เจ้าพ่อ” แบบเก่า หรือเป็น “เจ้าพ่อ” แบบใหม่ ที่สามารถดำรงสถานะอยู่ได้โดยเป็นที่ยอมรับนับถือยำเกรงของชาวบ้านส่วนหนึ่ง ก็ด้วยเหตุผลสำคัญที่สุดก็คือ “เจ้าพ่อ” เหล่านี้มีอำนาจ-อิทธิพลอย่างไม่เป็นทางการ ที่สามารถสร้างและรักษาสัมพันธภาพเชิงอำนาจ และผลประโยชน์ของตนกับคนในท้องถิ่นไว้ได้ “เจ้าพ่อ” จึงเป็นผู้นำและเป็นตัวแทนของพลังอำนาจท้องถิ่น หากมองผ่านแง่วัฒนธรรมและบุคลิกภาพเชิงอำนาจแบบนักแสดงที่สะท้อนออกมาจากการดำรงอยู่ของ “เจ้าพ่อ” กับความสัมพันธ์ที่มีต่อคนในท้องถิ่น แต่หากมองในแง่สถาบันในกระบวนการประชาธิปไตย “เจ้าพ่อ” ก็คือตัวแทนของท้องถิ่นนอกระบบราชการ ส่วนผู้แทนราษฎรที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของ “เจ้าพ่อ” ก็คือตัวแทนของ “เจ้าพ่อ”

“เจ้าพ่อ” สมัยใหม่ เริ่มเกิดขึ้นมาในช่วงทศวรรษที่ 2500 และมีการเกิดขึ้นมากตั้งแต่ทศวรรษที่ 2500 เป็นต้นมา เพราะผลจากการผลักดันของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ และกองทัพของไทยเพื่อป้องกันภัยจากคอมมิวนิสต์ที่กำลัง

รูก็คืออยู่ในอินโดจีน จึงก่อให้เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจจากการลงทุนของภาครัฐ และการช่วยเหลือของสหรัฐอเมริกา รวมทั้งมีการลงทุนจากต่างประเทศ และเอกชนภายในประเทศอย่างต่อเนื่อง ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 1 เป็นต้นมา นอกจากนี้ก็มีการเข้ามาตั้งฐานทัพของสหรัฐอเมริกาในประเทศไทยด้วย สิ่งเหล่านี้จึงมีผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจไทยในระดับภูมิภาคและท้องถิ่น ดังเห็นได้จากการสร้างถนนสายต่าง ๆ เพื่อเชื่อมโยงภาคเศรษฐกิจส่วนกลางกับส่วนภูมิภาค และท้องถิ่น

เมื่อเป็นดังกล่าวนายทุนนักธุรกิจที่เกิดขึ้นมาใหม่ในระดับภูมิภาค และท้องถิ่นในช่วงตั้งแต่ทศวรรษที่ 2500 เป็นต้นมา จึงมีมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งนายทุนนักธุรกิจชาวจีนที่เป็นชนชั้นนำในท้องถิ่นที่มักเรียกกันว่า “เสี่ย” จะเข้ามามี “อิทธิพล” ในทางเศรษฐกิจประเภทต่าง ๆ ที่เข้ามาในท้องถิ่น เช่น ธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง เเย่นต์จำหน่ายสุรา เบียร์ บุหรี่ โรงน้ำแข็ง รถเมล์ หวยเถื่อน บ่อนการพนัน แหล่งบันเทิง ซ่องโสเภณี การค้าของเถื่อน สัมปทานป่าไม้ แร่ธาตุต่าง ๆ เป็นต้น ธุรกิจเหล่านี้บางอย่างก็ผิดกฎหมาย บางอย่างก็มีการแข่งขันกันมาก และบางอย่างก็ต้องอาศัยอภิสิทธิ์ผูกขาด ดังนั้นการเติบโตทางธุรกิจของนายทุนนักธุรกิจส่วนหนึ่งที่มีลักษณะแบบนี้ หรือเสี่ยที่มีบุคลิกภาพ และวัฒนธรรมเชิงอำนาจแบบนักเลง หรืออาศัยอำนาจแบบนักเลงหรือจำเป็นต้องมีพรรคพวกลูกน้องที่เป็นนักเลงบ้าง รวมทั้งนักเลงที่เข้ามามีบทบาทในทางธุรกิจมากขึ้น บางครั้งจึงต้องอาศัย “อิทธิพล” (เถื่อน) อยู่นอกเหนือกฎหมายกำจัดคู่แข่งของตน ตลอดจนการสร้างและรักษาสัมพันธภาพเชิงอำนาจ และผลประโยชน์ของตนที่มีอยู่ในท้องถิ่นไว้ให้ได้

ในช่วง 2 - 3 ทศวรรษมานี้ จึงมีข่าวปรากฏมากขึ้น ว่ามีนักเลง และ “เสี่ย” ที่เป็น “ผู้มีอิทธิพล” และ “เจ้าพ่อ” เกี่ยวข้องกับการใช้ “อิทธิพล” ในวงการธุรกิจ ในแง่การตั้งลูกน้องหรือลูกน้องจัดการเอง ในการจ้ำมือปีนมาฆ่าคู่แข่งทางธุรกิจ เพราะ “เจ้าพ่อ” กำลังจะสูญเสียผลประโยชน์ทางธุรกิจ แต่บางครั้งก็เป็นการกำจัดคู่แข่งทางธุรกิจ เพราะมีเหตุผลอื่นประกอบด้วยคือ เพราะถูกลบคม ถูกหยามศักดิ์ศรีก็มี ความขัดแย้งในทางธุรกิจระหว่าง “เจ้าพ่อ” กับ “เจ้าพ่อ” หรือ “เจ้าพ่อ” กับเจ้าของธุรกิจรายอื่นที่

ไม่มีลักษณะการใช้ “อิทธิพล” แบบ “เจ้าพ่อ” หรือ “เจ้าพ่อกับเจ้าของธุรกิจรายอื่นที่ ไม่มีลักษณะการใช้ “อิทธิพล” แบบ “เจ้าพ่อ” มักจะตกเป็นข่าวอยู่เสมอ เช่น 1. “เจ้าพ่อแคล้ว” ชัดแย้งกับ “เจ้าพ่อซัซ” และเจ้าของบ่อนการพนันรายอื่นในเรื่องธุรกิจบ่อนการพนันในกรุงเทพฯ โดย “เจ้าพ่อแคล้ว” มักจะเรียกค่าคุ้มครองจากบ่อนต่าง ๆ เมื่อเล่นการพนันเสียจำนวนหลายล้านบาทก็ไม่ยอมจ่ายเงิน 2. “เจ้าพ่อเที่ยงซ่ง” ชัดแย้งกับ “เจ้าพ่อแหย” และนักธุรกิจรายอื่นในธุรกิจสัมปทานตัดไม้ ทำโรงไม้ และซื้อขายไม้ซุง ไม้แปรรูป 3. ความชัดแย้งของ “เจ้าพ่อแหย” กับนายกมล เสมอเหมือน ในเรื่องธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง 4. “เจ้าพ่อเล้ง” ชัดแย้งกับเจ้าของธุรกิจบ่อนการพนันในกรุงเทพฯ ในเรื่อง การตั้งบ่อนการพนันในกรุงเทพฯ 5. “เจ้าพ่อเปี๊ยะ” ชัดแย้งกับ “เสี่ยฮวด” ในเรื่อง การประมูลโครงการในดิน “อิทธิพล” ของ “เจ้าพ่อเปี๊ยะ” ฯลฯ ความชัดแย้งในทางธุรกิจที่มี “เจ้าพ่อ” เข้ามาเกี่ยวข้องเหล่านี้มักจะนำไปสู่การใช้ “อิทธิพล” เกื้อหนุนแรง เพื่อกำจัดคู่แข่งทางธุรกิจ

การเติบโตทางธุรกิจของบุคคลที่มีบุคลิกภาพ และวัฒนธรรมเชิงอำนาจแบบ นักเลง หรืออ้ายอำนาจแบบนักเลง สร้าง “อิทธิพล” กว้างขวางมากขึ้น จนกลายเป็น “เจ้าพ่อ” จำเป็นต้องใช้ “อิทธิพล” ไปสัมพันธ์กับกลไกอำนาจรัฐในท้องถิ่นเพื่อให้ตน สามารถใช้ “อิทธิพล” อยู่เหนือกฎหมาย เห็นแก่หน้าที่ของรัฐระดับสูงได้ เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ผู้กำกับฯ สารวัตรใหญ่ เป็นต้น นอกจากนี้ “เจ้าพ่อ” ยังใช้ “อิทธิพล” ไปสัมพันธ์กับอำนาจทางการเมืองระดับท้องถิ่น เช่น การอุปถัมภ์สมาชิกสภาเทศบาล (ส.ท.) สมาชิกสภาจังหวัด (ส.จ.) บางครั้งก็เข้ามาบิบบบาททางการเมืองในระดับท้องถิ่นเอง ด้วยการดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่สำคัญมากคือ การใช้ “อิทธิพล” เข้ามาบิบบบาททางการเมืองระดับชาติด้วยการลงสมัครฯ เป็น ส.ส.หรือผู้สนับสนุนผู้สมัครฯ เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เพราะเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองหลัง 14 ตุลาคม 2516 ทำให้การเมืองมีลักษณะเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น โดยมีการเลือกตั้งตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่นไปทำหน้าที่ในรัฐสภา ตั้งแต่ปี 2518 จนถึง 2535 มา นี้ มีการเลือกตั้งทั้งหมด 8 ครั้งคือ ปี 2518, 2519, 2522, 2531, 2535 (2 ครั้ง) จะเห็นได้ว่า “เจ้าพ่อ” เข้ามาบิบบบาททางการเมืองโดยทางตรงและทางอ้อมมากขึ้น ทั้งนี้เพราะการเมืองและใช้ “อิทธิพล” อยู่เหนือกฎหมายและเหนือเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับสูง ตลอดจนเหนือตัวแทน

ทางการเมืองระดับท้องถิ่น “เจ้าพ่อ” ยังมีข้อจำกัดในการสร้างและปกป้องผลประโยชน์ทางธุรกิจของตน ดังนั้นเมื่อ “เจ้าพ่อ” จำเป็นต้องพยายามและรักษาสัมพันธภาพเชิงอำนาจ และผลประโยชน์ของตนกับคนในท้องถิ่นไว้ต่อไป “เจ้าพ่อ” ก็จำเป็นต้องใช้ “อิทธิพล” ไปสัมพันธ์กับอำนาจทางการเมืองมากขึ้น ดังเห็นได้จากรายละเอียดที่ศึกษามาในบทที่ 3,4,5 จะพบว่ามิบุคคลที่มี “อิทธิพล” มากจำนวนหนึ่งถูกหนังสือพิมพ์ใส่ชื่อ “เจ้าพ่อ” ให้ จะเข้ามามีบทบาททางการเมืองระดับชาติกันทุกคน

ในการศึกษาผู้เขียนได้เน้นวิเคราะห์การก่อกำเนิดของ “เจ้าพ่อ” สมัยใหม่คนหนึ่งคือ “เจ้าพ่อ ป.” จังหวัดชลบุรี และอาศัย “เจ้าพ่อ ย.” จังหวัดอ่างทอง กับ “เจ้าพ่อ ล.” จังหวัดขอนแก่น เป็นตัวเปรียบเทียบ พบว่า “เจ้าพ่อ” ทั้งสามคนมีบุคลิกภาพและวัฒนธรรมเชิงอำนาจแบบนักเลงหรืออาศัยอำนาจแบบนักเลงในการเติบโตทางธุรกิจขึ้นมา จนกลายเป็นทรัพยากรทางอำนาจที่สำคัญที่ก่อให้เกิด “อิทธิพล” อย่างกว้างขวางเพื่อไปสัมพันธ์กับอำนาจรัฐที่เป็นทางการระดับสูงในพื้นที่ และบางครั้งก็ใช้ “อิทธิพล” ไปสัมพันธ์กับอำนาจส่วนกลางในลักษณะที่ทำให้ “เจ้าพ่อ” มี “อิทธิพล” เหนือกฎหมายเหนือเจ้าหน้าที่ของรัฐ นอกจากนี้ “เจ้าพ่อ” ยังสามารถใช้ “อิทธิพล” อุปถัมภ์ตัวแทนของประชาชนในการเมืองระดับท้องถิ่น (ส.ท., ส.จ., และอื่น ๆ) รวมทั้งตัวแทนของประชาชนในการเมืองระดับชาติ (ส.ส. การที่ “เจ้าพ่อ” ทั้งสามเข้ามามีบทบาททางการเมืองระดับชาติด้วยการเป็นผู้อุปถัมภ์ผู้สมัครฯ จนมีผลทำให้ผู้สมัครฯ จำนวนหนึ่งได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งต่อเนื่องกันมา จะเห็นได้ว่าในกรณีของ “เจ้าพ่อ ป.” เริ่มปรากฏว่ามีน้องภรรยา พี่ชาย และลูกชายทั้ง 2 คน เข้ามาเป็นส.ส. และได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในระดับรัฐมนตรี 2 - 3 สมัยแล้ว ส่วน “เจ้าพ่อ ย.” กับ “เจ้าพ่อ ล.” ยังไม่สามารถผลักดันให้ตัวแทนของตนดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีได้ (ในกรณี “เจ้าพ่อ ย.” ตายในปี 2532)

ดังนั้นถ้าหาก “เจ้าพ่อ” สามารถใช้ “อิทธิพล” สนับสนุนผู้สมัครฯ ได้มาก ก็สามารถใช้โควตารัฐมนตรี เมื่อพรรคที่ตัวแทนของตนสังกัดได้เข้าร่วมรัฐบาล ก็มีผลต่อการสร้างและปกป้องผลประโยชน์ทางธุรกิจของตนเพิ่มมากขึ้น ในแง่นี้แม้ว่า “เจ้าพ่อ” ที่ศึกษาจะมีได้เข้ามามีบทบาททางการเมืองระดับชาติโดยตรงเหมือนกัน “เจ้าพ่อ” อีกกลุ่ม

หนึ่ง แต่ก็เห็นได้ชัดว่าการที่ “เจ้าพ่อ ป.” สามารถกำหนดตัวรัฐมนตรีได้ ก็ย่อมมีผลต่อการได้รับโอกาสในการแสวงหาผลประโยชน์จากการกำหนดนโยบายของรัฐ เมื่อตัวแทนของ “เจ้าพ่อ” ได้เป็นรัฐมนตรี “อิทธิพล” ของ “เจ้าพ่อ” ในท้องถิ่นก็มีมากขึ้น เพราะการดำรงอยู่ของ “เจ้าพ่อ” สามารถอาศัย “อิทธิพล” ไปสัมพันธ์กับอำนาจหลายระดับมาขยายและรักษาสัมพันธภาพเชิงอำนาจ และผลประโยชน์ของตนกับคนในท้องถิ่นได้

จะเห็นได้ว่า “เจ้าพ่อ ป.” มีลักษณะเป็นนักเลง และเติบโตมาจากการใช้อำนาจแบบนักเลง ส่วน “เจ้าพ่อ ย.” และ “เจ้าพ่อ ล.” จะมีลักษณะที่เป็น “เสีย” และมีเชื้อสายจีน แต่ก็ยังเป็น “เจ้าพ่อ” ที่มีบุคลิกภาพและวัฒนธรรมเชิงอำนาจแบบนักเลง หรืออาศัยอำนาจแบบนักเลงในการดำรงอยู่อย่างมี “อิทธิพล” กว้างขวางเหมือนกัน เช่นเดียวกับ “เจ้าพ่อ” รายอื่นบางคนที่ได้อธิบายไว้ในบทที่ 3 แล้ว จะเห็นว่า “เจ้าพ่อ” ที่เกิดขึ้นใหม่สะท้อนให้เห็นวิวัฒนาการของวัฒนธรรมเชิงอำนาจแบบนักเลงอยู่มาก แต่ก็มี “เจ้าพ่อ” อีกลักษณะหนึ่งที่ไม่มีบุคลิกภาพ และวัฒนธรรมเชิงอำนาจแบบนักเลง หรืออาศัยอำนาจแบบนักเลง ซึ่งบางครั้งมีลักษณะรุนแรงในการดำรงอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจขึ้นมา พวกเหล่านี้จะเป็นนักธุรกิจการเมืองท้องถิ่นส่วนหนึ่งที่เรียกกันว่า “เจ้าพ่อ” เช่นกัน แต่ในการศึกษานี้มิได้ให้ความสนใจที่จะเน้นวิเคราะห์ลงไปรายละเอียด พวกนักธุรกิจการเมืองท้องถิ่นเหล่านี้ ถูกเรียกว่า “เจ้าพ่อ” ก็ด้วยเหตุที่มีฐานอำนาจทางเศรษฐกิจเป็นทรัพยากรทางอำนาจเพื่อดำรงอยู่อย่างมีอิทธิพลในอาณาบริเวณท้องถิ่นแห่งหนึ่ง โดยมีสัมพันธภาพเชิงอำนาจ และผลประโยชน์กับคนในท้องถิ่นจำนวนมากเช่นกัน รวมทั้งมีอิทธิพลเหนือข้าราชการประจำในท้องถิ่น และเข้ามามีบทบาททางการเมืองในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ

การเติบโตทางธุรกิจของ “เจ้าพ่อ” ทั้งสาม จำเป็นต้องอาศัย “อิทธิพล” อย่างกว้างขวางของตนไปสัมพันธ์กับอำนาจหลายระดับ เพื่อปกป้องผลประโยชน์ทางธุรกิจบางประเภทของตน เช่น ในกรณี “เจ้าพ่อ ป.” เคยทำธุรกิจเรือประมงเดือน คำดอลลาร์ผิดกฎหมาย ทำห้วยเดือน บ่อนการพนัน และปัจจุบันเป็นเอเยนต์สุรา เบียร์ นูห์รี กรณี “เจ้าพ่อ ย.” ทำธุรกิจสัมปทานตัดไม้ รับเหมาก่อสร้าง ส่วนกรณี “เจ้าพ่อ ล.” ทำธุรกิจบ่อนการพนัน ห้วยเดือน เอเยนต์สุรา เป็นต้น ธุรกิจเหล่านี้หลายประเภทจึงเป็น

เศรษฐกิจนอกระบบ และบางประเภทก็มีการแข่งขันสูง ดังนั้นการเข้ามามีบทบาททางการเมืองระดับชาติของ “เจ้าพ่อ” ทั้งสาม จึงน่าจะเป็นเพราะว่า “เจ้าพ่อ” เล็งเห็นโอกาสที่จะใช้อำนาจทางการเมืองมาปกป้องผลประโยชน์ทางธุรกิจของตน รวมถึงการขยายธุรกิจบางพรรคการเมืองเดียวกันที่เข้าร่วมรัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าตัวแทนของตนได้เป็นรัฐมนตรี “เจ้าพ่อ” ก็มีโอกาสมากขึ้นในการใช้ “อิทธิพล” ผ่านตัวแทนของตนที่เป็นรัฐมนตรีมาแสวงหา และปกป้องผลประโยชน์ของตนที่เพิ่มขึ้นได้

กระนั้นก็ตามอนาคตของ “เจ้าพ่อ” ที่ดำรงอยู่อย่างมีอิทธิพลมากในท้องถิ่น น่าจะเปลี่ยนแปลงไป ด้วยเหตุที่ระบอบประชาธิปไตยทุนนิยมเสรีของไทยที่กำลังได้รับการพัฒนาไปในทิศทางที่สอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัตน์มากขึ้น จึงมีผลกระทบต่อการดำรงอยู่ของ “เจ้าพ่อ” มากขึ้นเรื่อย ๆ ถ้าหาก “เจ้าพ่อ” จะใช้อำนาจ-อิทธิพลที่รุนแรงในลักษณะของการอาศัยอำนาจแบบนักเลงในการสร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจด้วยการประกอบธุรกิจนอกระบบสังคมในวงกว้าง โดยเฉพาะจากสื่อมวลชน จนทำให้ “เจ้าพ่อ” ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมแม้แต่ในท้องถิ่นเอง

กล่าวคือ การใช้อิทธิพลรุนแรง เช่น การใช้นักเลง มือปืน ในการกำจัดคู่แข่งทางธุรกิจ การใช้อิทธิพลครอบงำเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจผิดกฎหมาย แล้วสามารถสะสมทุน ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจขึ้นมา ต่อจากนั้นก็นำเงินส่วนหนึ่งที่ได้มาอย่างไม่ถูกต้อง สร้างภาพพจน์ในทางที่ดีให้กับตนเอง ด้วยการช่วยเหลือทางราชการ ช่วยเหลือชาวบ้าน สร้างสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ เพื่อสลัดคราบความเป็น “เจ้าพ่อ” ของตนออกไป ซึ่งมักจะเป็นแบบแผนการก่อกำเนิด และพัฒนาการของ “เจ้าพ่อ” ขึ้นต้น ๆ แบบหนึ่ง จนสามารถใช้อิทธิพลมาสัมพันธ์กับอำนาจทางการเมือง จนกระทั่ง “เจ้าพ่อ” เข้าามีบทบาททางการเมืองโดยตรงหรือโดยอ้อม กลายเป็นผู้นำสังคมในท้องถิ่นได้นั้นในทางหนึ่ง ก็เห็นได้ว่า “เจ้าพ่อ” แบบใหม่ ก่อกำเนิดขึ้นมาในช่วงระยะเวลาใกล้เคียงกัน ตั้งแต่ทศวรรษที่ 2500 และพัฒนาการไปอย่างรวดเร็วมากในการเข้ามาสัมพันธ์กับอำนาจทางการเมือง ทั้งโดยการสมัครเข้ามาเป็นส.ส. หรือสนับสนุนพรรคการเมือง และผู้สมัครฯ เพื่อสร้างโอกาสในการเติบโตของทุนไปอีกขั้นหนึ่ง ก็จะทำให้ “เจ้าพ่อ” เริ่มหมดความจำเป็นที่จะต้องดำรงสถานะความเป็น

“เจ้าพ่อ” อีกต่อไป โดยเฉพาะการใช้อิทธิพลเดือนหรือรุนแรง เพราะ “เจ้าพ่อ” มีช่องทางที่จะพัฒนาทุนไปในทางที่ไม่ต้องเสี่ยงกับการถูกคู่แข่งขันจ้องกำจัดบ้าง ไม่ต้องถูกทางราชการคอยตามตรวจสอบ ไม่ต้องกลัวถูกตราหน้าจากสังคมว่าเป็นผู้ร้าย ไม่ถูกสังคมรังเกียจ ฯลฯ

สิ่งที่เห็นได้ชัดเจนก็คือ “เจ้าพ่อ” มักจะปฏิเสธความเป็น “เจ้าพ่อ” ของตนเองมากขึ้น และพยายามไม่ให้ลูกของตนเองเข้ามายุ่งเกี่ยวกับวิถีของ “เจ้าพ่อ” “เจ้าพ่อ” มักจะส่งลูกเรียนสูง ๆ จบมหาวิทยาลัยทั้งไทย และต่างประเทศ แล้วพยายามส่งเสริมให้ลูกดำเนินธุรกิจที่ไม่ต้องเสี่ยง ธุรกิจที่ผิดกฎหมาย หรือต้องอาศัยอำนาจแบบนักเลงที่มีการใช้อิทธิพลรุนแรง “เจ้าพ่อ” ก็พยายามมิให้ลูกของตนทำ รวมทั้งตัว “เจ้าพ่อ” เอง ถ้าสามารถเลิกทำธุรกิจเดือนได้ก็จะเลิก ดังนั้นความจำเป็นในการดำรงอยู่อย่างมีอิทธิพลของ “เจ้าพ่อ” จึงน่าจะค่อย ๆ หดความจำเป็นลง ดังเห็นได้จาก “เจ้าพ่อ” ที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 3 คน

ในกรณีที่ “เจ้าพ่อ” มีโอกาสเข้ามาเป็นรัฐมนตรี มีบทบาททางการเมืองระดับชาติโดยตรง และในกรณีที่ “เจ้าพ่อ” ส่งลูกของตนลงสมัครฯ เป็นนักการเมืองท้องถิ่น หรือเป็นนักการเมืองระดับชาติ และพยายามผลักดันให้ลูกของตนได้รับแต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรี ก็เป็นแนวโน้มของการที่ “เจ้าพ่อ” เล็งเห็นถึงการเปลี่ยนผ่านตัวเองให้หลุดพ้นจากความ เป็น “เจ้าพ่อ” มากขึ้น และทำให้การสืบทอดอิทธิพลแบบ “เจ้าพ่อ” ไม่ได้สืบทอดไปจนถึงลูก ๆ ด้วย

จึงพอสรุปได้ว่าแนวโน้มของ “เจ้าพ่อ” แบบใหม่ที่ก่อกำเนิดขึ้นมาในช่วงทศวรรษที่ 2500 เป็นต้นมา และค่อย ๆ พัฒนาการไปสัมพันธ์กับอำนาจทางการเมืองระดับท้องถิ่น และระดับชาติมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอาศัยอำนาจแบบนักเลงในการสร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะหนึ่ง และค่อย ๆ เปลี่ยนไปทำธุรกิจที่ถูกกฎหมายมากขึ้น ตลอดจนการใช้อิทธิพลเดือนอยู่นอกเหนือกฎหมายในท้องถิ่น น่าจะเกิดขึ้นมาเพียงช่วงระยะหนึ่งที่สังคม เศรษฐกิจ การเมือง ยังมีได้พัฒนาเปลี่ยนแปลงไปมาก แต่เมื่อกระแสโลกาภิวัตน์ และทุนนิยมเสรีประชาธิปไตยของไทยพัฒนาไปสัมพันธ์กับโครงสร้าง

ของอำนาจท้องถิ่นในทุกระดับมากขึ้น จึงน่าจะมีผลกระทบต่ออิทธิพลเดือน และการดำรง
อยู่ของ “เจ้าพ่อ” ที่ไม่สามารถใช้อิทธิพลในลักษณะเดิมได้อีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งลูกหลาน
ของ “เจ้าพ่อ” ก็ไม่ได้มีการสืบต่อความเป็น “เจ้าพ่อ” อีก ดังนั้นกรณีศึกษา “เจ้าพ่อ” ทั้ง
3 จังหวัด ลูกของ “เจ้าพ่อ” จะไม่ดำเนินรอยตามอิทธิพล แบบ “เจ้าพ่อ” ที่ค่อนข้าง
รุนแรงอีกต่อไป แต่จะพยายามรักษาสถานภาพที่สังคมให้การยอมรับมากขึ้น จึงชี้ให้เห็น
ได้ระดับหนึ่งว่า หมดยุคของ “เจ้าพ่อ” รุ่นนี้แล้วก็ควรจะทำให้ “เจ้าพ่อ” ค่อย ๆ ไปจาก
สังคมไทย